

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE

AÑO (LETO) XXII. (16)

No. (štev.) 37

BUENOS AIRES

12. septembra 1963

Grob našega

Neznanega junaka

Vojna leta, ukrepi okupatorjev, revolucija komunistov so v Sloveniji zahtevali ogromno število žrtev. Kmalu po zaključku vojne so v letu 1945 v Beogradu objavili podatke o izgubah po posameznih republikah Jugoslavije. Za Slovenijo so ugotovili porazne številke: slovenske izgube so znašale nad 170.000 padlih, to je skoraj 15 odstotkov vsega prebivalstva. Po prvem vtisu so deč pomeni to, da je vsak šesti Slovenec moral dati svoje življenje; vzemimo pa, da so bile žrtve predvsem med moškimi in da je bilo glavno vojevanje omejeno predvsem na ozemlje bivše Kranjske, potem je razmerje še mnogo hujše. Skoraj vsak tretji moški je moral žrtvovati svoje življenje... Če bi bile npr. izgube Združenih držav Amerike podobne ali enake našim, potem bi morale njih izgube preseči število 30 milijonov — pa niso dosegle niti en milijon...

V življenju vsakega naroda imajo vojne in revolucije poseben pomen; odloča se usoda za desetletja, včasih še za dalj. Ko se sedaj s spoštovanjem in hvaležnostjo spominjamo vseh teh žrtev naših bratov, se nam spet odpira vprašanje, zakaj je bilo ravno slovenskemu narodu prisojeno, da je moral prepustiti grobovom toliko svojih najboljših mož in sinov. Ko so v letu 1938 in 1939 najprej razdelili in nato dopustili Nemcem, da so zasedli Čehoslovaško, se je ves demokratični svet stresel od groze ob tem zločinu. Toda zgodilo se je, da po 1. 1939 dogodki niso tako krvavo posegli v zgodovino čehoslovaškega naroda — izgube v letih 1941-1945 so bile malenkostne in se ne morejo primerjati z izgubami drugih velikih narodov, najmanj pa z izgubami slovenskega naroda...

Zakaj tolikšne žrtve in ravno pri nas?

Bilo je tretjič, da nas je zgodovina postavila v tolikšno preizkušnjo! Prvič je bilo v prvih desetletjih obstoja prve slovenske države — Karantanije, ko so se Slovenci morali boriti za svojo zemljo in svobodo proti Bavarcem in za njimi proti Frankom. Slovenske vojne edince so takrat zrasle iz slovenskih vrst in vojskovali so se pod lastnim vodstvom in z lastnimi sredstvi. Naši predniki so premoči podlegli, toda zapustili so nam nauk, v kakšnih okolišninah se mora upreti tujcu in se mu postavi nasproti s sredstvi, ki jih pač ima. Drugič je bilo, ko smo se po 15. stoletju morali braniti proti vdorom turških napadalnih oddelkov. Spet smo ostali sami — cesar je bil daleč in je svojo vojsko pošiljal v druge pokrajine; domači plemiči — tuji se so umaknili ali zavarovali v svojih gradovih. Slovencem je bilo prepuščeno, da so se branili, kakor so se znali in mogli. Okoli cerkva na gričih so se dvigali utrjeni tabori in tja se je zatekal narod, kadar je bila nevarnost najhujša. Z umikom so si ohranjali golo življenje, domačije in kar je bilo na polju, jim je uničila turška vojska. Kakor, da bi imela zgodovina svoj redni krogotok, je po štirih desetletjih spet zajela enaka stiska slovenski narod: ostal je sam, potegnil v vrtnice diplomatskih in vojaških spletk. Poleg okupatorja se je pojavil notranji sovražnik, ki je prinašal tujo ideologijo in tuje pojmovanje zakonitosti in morale. Bili smo ujeti med dvoje mlinskih kamnov — in spet se je ponovilo, kar se je zgodilo že dvakrat: iz naroda, preprostejšega in neizvežbanega ljudstva se je dvignila prva edinica, ki se je na griču zbrala okoli „tabora“, in se odločila za pot, ki je za tem potegnila v borbo ves narod. Zgodilo se je prvič in drugič: izkazalo se je, da smo v najhujših stiskah morali znati sami zagrabiti za primerna sredstva in se upreti nasilju, ko nam je grozila narodna smrt. Toda kakor prvič in drugič — smo tudi tretjič morali pustiti na bojišču ogromne žrtve, bitko smo izgubili, vojskovanje pa gre naprej...

Ko pogledamo na to krvavo igro zgodovine z našim narodom, nas mora njena veličina pretrpeti s svetim strahom: zgodilo se je, da je skoraj vsak tretji moški moral leči v grob. Tolikera kri se ni zaključila s pravično zmago, duhovno se je domovina najmanjšega

Nobenega stika ne marajo z njim...

V Beogradu zaključujejo priprave za odhod Josipa Broza Tita na obisk v štiri države Latinske Amerike. Za obisk je dobil povabilo iz Brazila, Mehike, Bolivije in Čila. Pred dobrim mesecem se je v teh državah že mudilo iz Jugoslavije posebno odposlanstvo, ki je pod vodstvom Slovena Smolake izvršilo priprave za obisk nosilca jugoslovanske komunistične diktature. V odposlanstvu je bilo zlasti številno zastopano policijsko osebje, ki je policije držav, v katere bo sedaj prišel na obisk Tito, opozarjalo na nujnost strogih varnostnih ukrepov sprito številne politične emigracije iz Jugoslavije v teh državah.

Da bi policijske uprave v državah, v katerih se bo mudil Tito v drugi polovici tega meseca, še bolj prepričal o potrebi strogih varnostnih ukrepov in odredb za preprečitev demonstracij proti zatiranju svobode v Jugoslaviji, so prejšnji teden v Beogradu vrgli v svet novice, da so odkrili „zaroto“ proti sedanjemu komunističnemu režimu. Pripravljali da so jo tisti „fašistični emigranti“, ki so se „poslužili amnestije“ in julija meseca prišli domov. Pri njih da so našli 5 laških revolverjev, 13 kg razstreliva, daljnogleda in zemljepisne karte Hrvatske in Slovenije. Središča za svojo prevratno delavnost pa da so imeli v Kopru, Karlovcu in na Reki. V zvezi s to „zaroto“ so zaprli 9 emigrantov, ki da so imeli v načrtu „pobijanje komunističnih funkcionarjev ter rušenje državnih naprav in obratov“.

Svobodni svet je sprevidel namen, ki ga je hotel doseči Titov komunistični režim z novico o „odkritju zarote“ in so jo resni listi objavili šele na notranjih straneh, ali pa sploh ne.

Obisk državam Latinske Amerike bo Tito začel v Brazilu. V to državo ga je povabil na obisk prejšnji kratkotrajni predsednik Janio Quadros, sedanjí dr. Goulart je pa pozneje povabilo obnovil. Vse od zadnjih dni javnosti niso sporečili podrobnosti tega obiska. Ko pa so to storili, je po državi završalo. Prvi je povzdignil svoj glas proti obisku nosilca jugoslovanske komunistične diktature guverner države Guanabara t. j. področje bivše brazilske prestolnice Rio de Janeiro. Ko ga je zunanje ministrstvo iz Brasilije obvestilo o Ti-

naroda v središču Evrope razklala na dvoje — proti molohu v domovini mora v sreih emigracije šele zrasti hram naše prave domovine ljubezni, pravičnosti in pravice. Za take ideale žrtvujejo drugi veliki narodi ogromne materialne in tudi duhovne zaklade — mi smo skorajda praznih rok. Veliki narodi so še daleč od tega cilja — kaj bomo mi, ki smo skoraj praznih rok.

Toda bilanca ni tako porazna. Zgodovina včasih najmanjšo plamenico dvigne najvišje, da zasveti najvišje in ostane njen sij včasih zarisan za stoletja.

V 15. stoletju so bile razmere v Franciji skorajda tako kaotične, kakor so bile v Evropi med drugo svetovno vojno. Deželo je kos za kosom zasedala angleška vojska in lovila kralja — slabiča. Ko bi ga ujeli, bi bilo enotne Francije konec za vso bodočnost: Francija ne bi zatonila samo politično, ampak bi podlegla tudi duhovno, kajti ob anglikanskem razkolu v 16. stoletju bi nehala biti najstarejša hčerka katoliške Cerkve. V teh obupnih razmerah je bilo preprostemu kmečkemu dekletu v Lotaringiji, ko je na travniku pasla čredo očetovih ovac, po božjih poslancih naročeno, da naj gre na kraljev dvor, zahteva zase vodstvo francoske vojske ter določno izjavi, da je prišla, ker mora izgnati angleško vojsko iz Francije in popeljati kralja v Reims, kjer bo izvršeno kronanje po tradicionalnih in božjih postavah francoskega naroda. Dvor je bil poln poveljnikov in dvorjanikov — svetovalcev, toda nastop Jeane d'Arc je moral biti tako prepričljiv, da je po nekaj mesecih bil očiščen velik del francoskega ozemlja in je bil v Reimsu kronan zakoniti kralj francoske monarhije. Jeanne d'Arc pa je bila nekaj mesecev za tem zažgana na grmadi v Roenu.

Bilo je enako tudi v časih, ko se je odločal za oborožen nastop proti komunistični revoluciji prvi oddelek sloven-

skemu prihodu in o obisku Rio de Janeiro, mu je sporočilo zavrnil, da ga sploh ne sprejme na znanje in da ga obisk Tita in njegovega številnega spremstva, v katerem je po informacijah časopisne agencije United Press, 104 ljudi, od katerih je 60 agentov OZNE, 5 zdravnikov in 6 kuharjev, po informacijah italijanske agencije Ansa pa kar 404 člani spremstva, ki potujejo v treh velikih potniških letalih, prav nič ne briga. Ga povsem briskira.

Nadškof v Rio de Janeiro kardinal Jaime de Barros je ob sporočilu o prihodu jugoslovanskega komunističnega diktatorja Tita in njegovega spremstva dne 14. septembra v prestolnico Brasílijo, kjer bo stanoval v palači Alvorada, obvestil brazilske vernike in vso javnost, da v znak protesta proti temu obisku ne bo zapustil svoje palače tako dolgo, dokler bo Tito s svojim spremstvom v Brazilu. Apostolski nuncij v Brazilu Armando Lombardi je pa zunanje ministrstvo uradno obvestil, da 13. t. m., t. j. 1. dan pred Titovim prihodom v Brasílijo, odhaja na redni dopust.

Ker je med Titovim bivanjem v Brazilu predviden dne 18. t. m. tudi obisk najpomembnejše brazilske države Sao Paulo z istoimensko prestolnico, znano kot mesto, ki se najhitreje širi in razvija na svetu, se je v zvezi s Titovim prihodom v to državo oglasil tudi njen guverner Adhemar de Barros. Časnikarjem je dobesečno izjavil: „Ker Tita nisem povabil jaz, ga tudi ne bom sprejemal. Kot sin katoliške Cerkve vendar ne bom sprejemal izobčenca. Tega mi ne dopušča moje katoliško prepričanje.“

Časnikarjem je dalje izjavil, da bo zvezni vladi poslal tudi formalen protest zaradi povabila Tita na obisk v Brazil. Tudi je izrazil zaskrbljenost zaradi vtisa, ki ga bo Titov obisk napravil „med 10.000 Hrvati, Srbi in Črnogorci, ki živijo v tej državi“. Svojo izjavo je zaključil s besedami: „Ne morem jamčiti za varnost maršala v tej državi.“

Kardinal v Sao Paulo je v zvezi s Titovim prihodom v to mesto pozval vernike, naj se vzdrže sploh vsake akcije za ali proti od Cerkve obsojenemu obiskovalcu.

ske ljudske vojske. Narod je moral sam zagrabiti za orožje, izbirati sredstva in si postavljati poveljnike. Slovenski narod se je spuščal v krvavo borbo s tisto ideologijo, ki se je borila za zmago nad vsem svetom; bitko na slovenskem ozemlju je dobila, pa še to samo na videz, do popolne zmage pa je še daleč, daleč...

Štiristo let po smrti na grmadi so Jeanne d'Arc v baziliki sv. Petra proglasili za svetnico francoskega naroda in vse katoliške Cerkve. Krvavo bitko v domovini smo izgubili, toda prelita kri je tekla iz src, ki so bila prežeta ne samo z ljubeznijo do domovine, ampak tudi s klicami mučeništva in svetništva. Iz žrtvenikov po koncentracijskih taboriščih, iz pobojev komunistov in iz redečih ječ še rastejo liki, ki trkajo na vrata Cerkve za izpričevalo pravega junastva ljubezni in žrtvovanja. (Za mnoge žrtve po koncentracijskih taboriščih so pri kongregaciji že v teku procesi za kanonizacijo.) Med slovenskimi junaki vere in ljubezni jih more lepa vrsta pokazati enake rane in pričevanja.

Veliki narodi imajo v svojih prestolnicah grobove Neznane junaka pod najpomembnejšimi spomeniki svoje zgodovine: Pariz pod oboki Loka Slave, London na Trafalgar square, Berlin v veži Pruske akademije znanosti in umetnosti, Rim pod ogromnim Oltarjem domovine na trgu Venezia. Ne vemo, kdaj bomo v svoji prestolnici postavili dostojen grob našemu Neznanemu junaku. Zavedamo pa se, da je naš Neznani junak že legel v Hram naše zgodovine s tolikšnim pričevanjem, ki mu ga nikdo ne more iztrgati. Na sebi nosi pečat nad tisočletno zgodovino slovenskega naroda in se naravno razvija po poti, ki vodi do Doma Slovenstva; z njegovo krvjo in žrtvijo bo zgrajen tako, kakor mu to velevala poslanstvo, s katerim je bil poslan v zbor in občestvo narodov vsega sveta.

R. J.

Listi prinašajo poročila tudi o demonstracijah, ki da so proti Titovemu obisku po raznih drugih brazil. mestih.

Zadržanje Lacerde in Adhemarja de Barrosa, guvernerjev dveh najvažnejših in najpomembnejših brazilskih držav, ki sta odklonila sprejem Tita na

svojih državnih področjih, je obsodil predstavnik zvezne vlade, priznati pa je moral, da predsednik republike dr. Goulart ne more prav nič ukreniti, da bi guvernerja držav Guanabara in Sao Paulo glede Tita in njegovega obiska spremenila svoje mnenje in zadržanje.

Pavel VI.: „...Proti komunizmu tudi praktično“

Zaradi komunističnega zlohotnega izkoriščanja naporov pokojnega papeža Janeza XXIII. za pomirjenje sveta, je papež Pavel VI. v zadnjem času dal več izjav o nespremenjenem stališču katoliške Cerkve do komunizma, prav tako pa tudi vatikanski radio neprestano pojasnjuje nepremostljiv prepad med krščanstvom in komunizmom.

Pavel VI. je med drugim izjavil: „Katoliška Cerkve ni spremenila svojega stališča do nalezljive in strupene bolezni komunizma ter se bo borila proti njemu ne samo teoretično, temveč tudi praktično.“

Vatikanski radio pa je v eni svojih oddaj poudarjal naslednje: „Komunizem je nesprejemljiv ne samo za krščanstvo, temveč tudi za svobodno človeštvo. Nobene spremembe ne morejo dati komunizmu pečata sprejemljivosti svobodnim narodom, toliko manj katoličanom. Dolžnost je neprestano, čuječe in neustrašeno nasprotovanje komuni-

stični ideologiji, preprečevši mu sleherni možnost penetracije. Ni prav nobene razloga, ne mednarodnega položaja ali zgodovinskega preteksta, ki bi mogel biti opravičilo za pomirjenje s komunizmom. Komunizem je antiteza krščanstva, je zanikanje svobode, resnice, pravice in miru. Tako na Vzhodu kakor na Zahodu je komunizem materialističen in brezbožen. Tako na Vzhodu kakor na Zahodu komunizem zatira svobodo in preganja pravo vero. Tako na Vzhodu kakor na Zahodu se komunizem bori za revolucijo; spreminja samo taktiko. Njegova prilagoditev položaju ne pomeni spremembo njegove doktrine niti ne njegovega praktičnega izvajanja. Mnenje in zadržanje svobodnih ljudi in zlasti katoličanov do marksizma in komunizma se ne more niti se ne sme spremeniti. Z marksistično ideologijo je treba biti neizprosni; toliko bolj neizprosni, kolikor bolj je njena taktika prikrita in zvita.“

Francija proti nenapadalni pogodbi

Stalni odbor NATO, ki ima svoj sedež v Parizu, je imel pretekli teden sejo, na kateri so razpravljali o sovjetskem predlogu o nenapadalni pogodbi med Varšavskim paktom in NATO. Kakor znano, je to predlagal Hruščov ob priliki podpisa protiatomske pogodbe med ZDA, Anglijo in ZSSR v Moskvi.

Na seji po večurni debati niso prišli do nobenih zaključkov. Odločno nasprotuje nenapadalni pogodbi Francija, ki je zagrozila, da bo uporabila veto v slučaju pristanka drugih članic NATO na to pogodbo. Francija trdi, da bi takaka pogodba dala priznanje vzhodnonemškemu režimu, ki je član Varšavskega pakta ter bi se tako utrdila deljenost Nemčije. De Gaulle sam je že, kakor smo poročali, na tiskovni konferenci 29. julija odklonil predlog Hruščova in zagotovil, da Francija ne bo nikdar sama napadala katere koli komunistične države.

Govornik NATO je izjavil, da ne

pričakujejo spremembe francoskega stališča. Doslej je NATO razpravljal predvsem o vprašanju, če je mogoče tej organizaciji podpisati tako pogodbo, ne da bi bila v nasprotju z osnovnimi načeli organizacije, ki so:

1. Ničesar ne sme storiti, kar naj bi pripomoglo k priznanju Vzhodne Nemčije ali kar naj bi še bolj otežilo združitve obeh Nemčij. 2. Ničesar ne sme storiti, kar naj bi spremenilo ravnotežje sil med Zahodom in komunističnim blokom v škodo Zahodu. 3. Varnost Zahoda ne sme biti v nobenem trenutku ogrožena. 4. Spor glede Berlina med Zahodom in Vzhodom ne sme postati večji.

NATO je ponovno zasedal minuli torek ter se je seje udeležil tudi belgijski zunanji minister Spaak. Nadaljeval se je po bo o tem vprašanju imel NATO med zasedanjem Glavne skupščine ZN v New Yorku, ki se ga bo udeleževala večina zunanjih ministrov.

I Z T E D N A V T E D E N

V Castrovi Kubi znova vre. To potrjujejo nove ustrelitve nasprotnikov sed. komunist. diktature. V zadnjih dneh so npr. v Havani ustrelili 7 borcev za svobodo, ostale pa obsodili na visoke zaporne kazni. Več sto so jih zaprli tudi zaradi tega, ker niso hoteli oditi na odkazana jim dela in se tudi niso hoteli odzvati vpoklicem za nastop vojaške službe. V prejšnjih dneh je nekega jutra zdudilo meščane močno streljanje protiletalskih topov, ki so stopili v akcijo, ko se je nad Havano pojavilo „neznano“ letalo.

Nekaj dni zatem sta se nad Kubo pojavili dve letali, ki sta pa tokrat odvrli tvor bomb v mestu Santa Clara. Kubanski viri navajajo, da sta napadajoči letali spremljala lovsko letala na reakcijski pogon. Kuba je za ta napad obdolžila ZDA. V ZDA je pa Manuel Artine, civilni šef invazije leta 1961 zagrozil Castru, da bodo v doboče protikomunisti na Kubi za vsakega ustreljenega borca za svobodo ustrelili tri komuniste.

V Brazilu v državah Paraná in Rio de Janeiro že več kot 14 dni velikanski požari uničujejo smrekove gozdove in kavne nasade. Zaradi požarov, ki so doslej zahtevali že nad 300 mrtvih, je izgubilo domove nad 400.000 ljudi. Požara še niso mogli zadušiti.

V ZDA so imeli prejšnji teden doslej največjo manifestacijo črncev in belcev za enakost pravic državljanov. V Washingtonu se jih je zbralo nad 200 tisoč. V popolnem miru so stopali v dolgem sprevodu od spomenika Washingtonu do spomenika Lincolnu, kjer je bilo veliko zborovanje. Številni govorniki so nastopali z zahtevami proti rasnim razlikam ter zahtevali enakost pred zakonom za vse ljudi ne oziiraje se na raso in vero. V tem smislu bo državni kon-

gres dobil tudi pismene zahteve, za izdajanje tozaševne zakonodaje. Istočasno je predsednik Kennedy govoril po radiu in televiziji o enakosti pravic za vse državljane. Poudarjal je potrebo, da je treba še bolj pojačati napore, da bi dosegli to, da bi vsi ljudje res uživali enake pravice. Imel je tudi daljšo konferenco s predstavniki manifestantov, ki so se mu zlasti zahvalili za njegove odločne nastope proti vsem tistim, ki črncem kratijo zakonite pravice do dela, šolanja, stanovanj in političnega nastopanja.

Zahodnonemški kancler dr. Adenauer bo 21. in 22. zadnjikrat na obisku v Franciji kot predsednik nemške zvezne vlade. To bo tudi njegov poslovni obisk pri predsedniku franc. republike gen. De Gaulle, s katerim sta sklenila pogodbo o prijateljstvu med obeh narodoma ter o njunem sodelovanju na političnem, gospodarskem, kulturnem in celo na vojaškem področju. Dr. Adenauer bo odstopil 15. oktobra t. l.

Dr. Adenauerjev naslednik v predsedstvu zahodnonemške vlade Ludvik Erhard je po sestanku vodstva kršč. demokratske stranke izjavil, da bo nadaljeval politiko, ki jo je vsa leta vodil dr. Adenauer.

V Švici je v kraju Duerrenesch 4. septembra izgubilo življenje 80 ljudi v največji letalski nesreči, kar jih je imela švicarska letalska družba Swissair.

Kurdski uporniki so objavili ustanovitev neodvisne države Kurdiv. Začasnega predsednika so določili Mulaha Mustafa El Bazanija.

Jug. kom. diktator Josip Broz Tito je sprejel ponudbo poljske vlade za obisk Poljske. Datum obiska še ni določen.

OBVESTILA

Borei! Kljub številnim prireditvam je Vaša dolžnost, da se udeležite letošnjega tabora, ki bo 22. sept. ob 9 zjutraj na Pristavi. Ne pozabite, da gre boj naprej — zato pridite vsi, ki vam je mar slovenstvo in njega bodočnost.

Prosvetni sestanek v Slovenskem domu v San Martinu bo v nedeljo, 22. septembra, po sv. maši. Predaval bo s pomočjo skioptičnih slik ing. Albin Mozetič „O daljnem vzhodu“. Vabimo!

Odbor Našega doma v San Justu vabi vse člane zadruga na članski sestanek v nedeljo, 22. t. m., po slovenski sv. maši. Pogovorili se bomo o dosedanjem delu in o bodočih načrtih. Prosimo za zanesljivo udeležbo.

Občni zbor — tabor DSPB bo v nedeljo, 22. septembra, ob 9 zjutraj na Pristavi. Maševal bo društveni kurat č. g. Guštin Jože, slavnostni govornik na spominski proslavi pred taborom bo pa č. g. Tone Škulj. — Za člane je udeležba obvezna. — Po taboru asado, na katerega so najlepše vabljeni vsi rojaki.

X. večer SKA bo izpolnila razstava slik slikarja Ivana Bukovca, katere otvoritev bo v soboto, 28. septembra ob 19 v Slovenskem domu v San Martinu, Córdoba 129. Odprta bo tudi čez nedeljo. Ker je to prva samostojna razstava tukajšnjega mladega umetnika, še posebej vabimo vse prijatelje likovne umetnosti.

Slov. kat. akad. starešinstvo bo imelo prihodnji sestanek 28. t. m. ob 19 v Slovenski hiši. Obenem vabi svoje članstvo tudi na duh. vaje za izobražence, ki bodo 20., 21. in 22. septembra. Slovenska hranilnica vabi vse svoje člane, da se udeležijo informativnega sestanka v soboto, 28. t. m., ob 20 v Zastavi.

V nedeljo, 22. sept. TABOR v Slomškovem domu

PRILOŽNOST

91 hektarjev zemlje, 50 hektarjev orne, drugo gozd. Sredi kompleksa vodnjak in potok. Na posestvu se nahaja stara hiša. Svet leži 400 m od glavne ceste, 8 km naprej od Embalse Rio III in 4 km od Almafuerte, kjer je večji trgovski in tudi kulturni center.

Cena 9.500 pesov za hektar. Plačilni pogoji: 50% ob nakupu, ostalo v 4 letih.

Informacije: Liberio Kujačić, Villa Rumipal, Sierras de Córdoba

Lago Hotel — Villa Rumipal

Embalse Rio III

Lepa, slikovita pokrajina ob jezeru med gorami. V hotelu lepe udobne sobe, izvrstna domača kuhinja. Obiskovalci Slovenci, ki so bili že lani in predlanskim v hotelu se lepo spominjajo pokrajine, kakor domačnosti in zmernih cen v hotelu.

Priporoča se

Ljubomir in Darja Vučković

družni pisarni, Avda. San Martín 263, I. nadst. Ramos Mejía. Na sporedu je poročilo odbora ob polletni bilanci in kratek referat g. Vitala Ašiča o združnih pravilih. Odbor.

V Ramos Mejía na misijonsko nedeljo misijonska igra „Gospodova ura“.

V nedeljo, 13. oktobra, sedma obletnica blagoslovitve Našega doma v San Justu združena s proslavo slovenskega narodnega praznika.

Pevsko glasbena prireditev Slovenskega doma v San Martinu bo v nedeljo, 1. decembra, popoldne. Podrobnosti bomo še objavili.

Občni zbor — Tabor

Društva slovenskih protikomunističnih borcev

22. 9. ob 9 zjutraj
na Pristavi

S p o r e d :

Sv. maša za padle (daruje kurat č. g. Guštin J.)

spominska proslava padlih (govori č. g. T. Škulj)

občni zbor
asado

Udeležba za člane obvezna!

Ce pride v hišo bolezen ali nesreča
Vam bo zelo prav prišla vloga v

SLOVENSKI HRANILNICI
z. z. o. z.

Ne odlašajte več! Pričnite vlagati danes, da boste v potrebi imeli kje jemati.

Avda. San Martín 263, Ramos Mejía
Uradne ure ob sobotah od 16—20
Dežurna ob nedeljah od 9—11

SLOVENSKI DOM
V SAN MARTINU

TOMBOLA

6. oktobra

Televizijski aparat
Radijski kombinado R. C. A. Victor
Plinska peč z garrafo (Artur Martin)
Radio Serra
Jedilni pribor in posoda za jedilnico
Moško kolo
Žensko kolo
Itd.

Vse za dom

Monok

CENA, KVALITETA,
DOLGOROČNO ODPLAČEVANJE

Popravila hladilnikov vseh vrst,
barvanje in zamenjava

TELEFON 621-1036

Cerrito 2245 Lomas del Mirador

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Castelli 371, RAMOS MEJIA, Prov. Buenos Aires
Argentina

ZA DVAJSETO OBLETNICO TURJAKA IN GRČARIC
ZA SPOMIN NA JUNASTVO, ŽRTVE IN TRPLJENJE MOŽ IN ŽENA
ZA POČASTITEV VSEH PADLIH V TISTIH DNEH

izide

delo slovenskega pisatelja, sotrpina in očividca tistih dni

KARLA MAUSERJA

LJUDJE POD BIČEM

I. del. Povest. 440 strani

Naročniki bodo prejeli delo kot redno izdajo; potrudili se bomo, da bo na razpolago že na spominskih prireditvah

ŽALNA SPOMINSKA PROSLAVA
ZA

ŽRTVE TURJAKA IN GRČARIC

v nedeljo, 15. septembra 1963, ob 5 popoldne v Slovenski hiši

NEDELJA, 29. septembra 1963

ob 4 popoldne

CIRIL METODOVA
PROSLAVA

Slovenska dvorana

14 - 9 - 63 SDO - SFZ Morón

KRESNI VEČER POD OMBUEJEM

- Pogovor o slovenskih kresnih običajih
- Živali se menijo
- Tinetove klobasice
- Prizori, šaljive točke
- Veliko petja

Vabljeni!

PORAVNAJTE NAROČNINO!

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl Cascante

Escribano Público
Pta. baja, ofic. 2.

Cangallo 1642

T. E. 35-8827 Buenos Aires

ESLOVENIA LIRBE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69.9503
Argentina

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 1334
Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 770.902

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1963: za Argentino \$ 650.—; za Severno Ameriko in Kanado 7 dolarjev, za pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev. Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados

ABOGADO

Dr. José Lozar

Tucumán 1438
T. E. 46-5458
planta baja ofic. 2
de 8 a 10 y de 17 a 19

SDO - SFZ - LANUS

22. septembra 1963

na športnem igrišču
LOUBET in LA PAZ

P R O G R A M

Ob 9,30: sv. maša za mladino

Ob 11: nogometna tekma med SFZ San Martín in SFZ Lanús

Ob 12,30: kosilo

Ob 15: TELOVADNI NASTOP

deklet
fantov
mladenk
mladcev
naraščajnic
naraščajnikov

BOGAT SREČOLOV!

Z DOBRO JEDJO IN PIJAČO VAM BODO POSTREGLI NAŠA
DEKLETA IN FANTJE

PRIDITE, NE BO VAM ŽAL!

Vabi slovenska mladina
iz Lanusa

V slučaju slabega vremena se prireditev preloži na naslednjo nedeljo.

Dohod: Iz Retira in Constituciona, omnibus 18; iz Pompeye, kolektiv 13; s postaje Lanus 10 „A“; iz Dock Suda kolektiv 96 „Pompeo“. V vseh primerih izstopiti na Avda. San Martín 4200, in nato peš pet kvadrov na levo.

XI. MLADINSKI DAN

IVAN PREGELJ:

Otroci sonca

Sama sebi se je deklica začudila, kako se je moglo zgoditi, da se je šla sama šetat z njim, ki se ga je bala iz nepojmljivih slutenj, iz duše, ki je hotela vstati k njemu in ni mogla, ki je iskala prave besede, da bi mu jo dala iskreno in odkrito, in je ni našla, kakor da je ni v njej in je nikoli ne bo. V zadnjih urah, od trenutka, ko je bila Rosandića zagledala pri Francetu, se je bilo sicer čudno spremenilo v njej. Manj skrivnostno in tuj se ji je zdel, čutila je neprisiljeno, da je prijeten, da ji je prijetno ob njem, tako kakor tedaj, ko mu še ni bila s sablo udarila po obličju. Šele sedaj, ko se je zavedela, da je sama z njim, jo je minila ravnodušnost. Raztreseno je odgovarjala na njegova vprašanja, mučno radovedna pa je poslušala. Govoril ji je o svojem premoženju, o krajih, ki so ji bili tuji, in je čutila, da bi jih pač rada videla enkrat, a ljubiti ne mogla nikoli. Opajala pa jo je njegova beseda, zamolkla barva, v katero je ogrinjal svoj orisni predmet, svojo ljubezen do rodne zemlje. Bila je tožna težka pesem, bridka, tuja. Boleda je, a je bila bolečina slast. Otroci občutijo podobno. Trepečejo ob strahotni pravljici in si je žele brez konca, brez kraja... „Voda seveda, voda ni veliko takih tam,“ je govoril. „Zato imamo šum vetrov in morje, ki ni daleč in meče preko nas svoj zdravilni solnati zrak.“

„In cvetje?“ je vprašala in je zopet čula briko pesem imen, ki jih ni pozna-

la. Potem je slišala, kako se je nasmehnil in rekel:

„Glejte, gospodjice. Tista šala zadnjič na plesu. Vprašali ste po mojih ljubicah. Kako lepo bi Vam bil povedal, če bi se bil domislil. Koliko sem jih imel? Vsako pomlad tri dni po tri v gumbnici. Ali me razumete. Ljubice pravimo mi vijolicam.“

„Ne maram jih,“ se je nasmehnila vljudno, a bilo ji je takoj bridko pri srcu. „Ljubice ne!“

„Kakšno cvetje pa ljubite?“ je vprašal.

„Primula veri,“ je rekla.

„Ne poznam,“ je odvrnil.

Zasmejala se je živo:

„K našemu učitelju, tistemu, že veste, z dnevniki pojdite v šolo, nemarni rastlinčar. Trebence ljubim.“

Sklonila se je po cvet.

„Čudna ljubezen,“ se je resnično zavel Rosandić.

„Čudna, a resna,“ je odvrnila. „Pa veste čemu? Zaradi vernosti, s katero verujejo soncu, ki jih priključuje v mrz in povodnji.“

Ni odgovoril. Morda ni umel. Ona je postala in rekla:

„Gospod, vrni se.“

Mimogrede je pogledala v njegov obraz. Bil je truden. Kakor napete so ležale mišice od čela v lica in ustnice.

Šla sta in prišla v ovinek. Molče je krenil Rosandić s ceste čez travnik proti reki, ki se je sivo rumena visoko va-

70

lila skozi veje obvodnega jelševja in vrbovja. Sredi trate se je obrnil in menil: „Ogledal si bom vodo. Nisem videl podobnega. Ali ne greste z menoj?“

Čudna nejevolja ji je hotela vzrasti. Ali prosi, ali ukazuje? Kaj pa je tam videti v tisti grivi pod trato? Če „hoče“ videti povodenj, zakaj je ni hotel videti pod našim lazom? Prav nič volja je ni bilo, da bi šla za njim in ne bi bila šla. Toda, ko ga je videla, da se kar nič ne meni zanjo in gre z odločnimi koraki, jo je obsla drugačna misel. „Ah kaj, da bi se ga bala? Smešno. Grem za njim in mu povem, kako nekavalirsko se je vedel, ko me je lepo brez besede pustil samo na cesti.“

Rosandić je bil utonil pod breg v grivo tik ob vodo, ki se je bila dvignila visoko iz svojega prostora in se gnala umazana od drobilja skozi jelševje in vrbovje. Slavica mi videla nego glavo njegovo, dokler ni obstala ob robu nad njim. Videla je, da stoji na mali travnati polici tik nad vodo, ki je drla mimo in se niže dolji zajedala v zemljo. Stal je s hrbtom proti njej in gledal predse. Zdajci se je ozrl in dejal glasno, da bi ga čula iz šuma:

„Lepo.“

„Zoprno,“ je rekla in je prislunil k njej. „Če bi vedeli, da je kakor nečista zver, ki tuli po žrtvi.“

Nehote je govorila iz občutja svojih mlajših let.

„Vem,“ je priklimal Rosandić, „so-vražite jo, ker ste spoznali njen objem.“

„Res,“ je rekla, „pripovedoval Vam je pač gotovo moj svak.“

Priklimal je. Njej pa je bilo zaupne-

je do njega in je previdno stopila niže. Ni se ozrl, a moral jo je slišati, ker se je obrnil in ji prožil roko v pomoč. Potem sta stala tesno drug ob drugem in molče in je vstal nov strah vanjo in je rekla:

„Kaj, če se zemlja utrga pod nama?“

„Ali se bojite?“ se je oglasil. Zdelo se ji je, da mu je glas hripav. Oblička mu ni videla.

„Zares me je strah,“ je rekla, „vrni se, ni prijetno.“

„Meni je prijetno,“ je lejal zamolklo in ji s krčevitim okretom pokazal lice. Kri ji je oledenela v žilah. Bilo je strašno blede lice, v katerem je blazno gorlo dvoje oči. „To je smrt,“ ji je šlo skozi glavo. Misel na mater, na svaka Franceta, na vse, kar ji je živelo do tistih dob, misel na lastno telo in sladstrastje, ki ga je bila pretrpela v sanjah v pretekli noči, spomin slutenj zadnjih dni, vse to ji je presunilo močnega. Nagonsko je iskala v obleki in otipala samokres. Tedaj pa je že čutila Rosandićeve silne roke na sebi in žgočo sapo njegovih ustnic na licih in očeh.

„Tako te vzamem —,“ je slišala njegovo viharo strast in za hip otrpnila v ognju njegovega nasilja. Nato pa se je predramilo s strašno boleščjo v njej in je vzkliknila:

„Lopov nesramnik!“

„Ljubim te o smrti,“ je sopesl, „ljubi me, ali pa umri z menoj.“

Trgala se mu je iz rok, vila se v njegovi silni moči, sovražila:

„To je torej njegova skrivnost? Posiljevati, da potem kraljuje; jemati z

zvižajo, moriti dušo, da mu potem sužnji — bedni, strašni bes. Nočem te, nočem te.“

„Pustite me, gospod Juraj,“ je proslila nato mirno, „pri spominu vaše matere —“

„Ljubim te,“ je odvrnil temno. „Tudi ti me ljubiš. Moram te vzeti, prej ne boš moja.“

„Ne bom tvoja,“ je zavpila presunljivo in počela gristi in se boriti.

„Umrjeva!“ je dejal on odločno. Začutila je, da jo je dvignil od tal. Čudno svetlo ji je spreletelo glavo.

„Gospod Rosandić,“ je rekla prese-

kano, „spomin matere Vam ni svet. A da ste lopov, ki krade, nisem verjela.“

„Kradem?“ je sopesl. „Saj me ljubiš.“

„Kradete,“ je viknila, „drugemu sem zaročena.“

Zastokal je čudno od srea. Oklep njegovih rok se je razvezal.

„Ali govorite resnico?“

„Drugemu,“ je sopesl viharo, „preden me vzamete, pojdite, ubijte onega, kakor ste že enega.“

„Nisem,“ je vzkliknil in obraz mu je potemnel. Izpustil jo je. Z enim samim skokom se je pognala navzgor in obstala in ves jad se ji je prelil v besedo, ki jo je zaklicala:

„Zadnjič si me preslepil. A žena je bila modrejša. Glej, sama sem, zdaj veš.“

Videla je, da so se mu stisnile pesti. S hitro kretnjo je potegnila Francetov samokres in vzkliknila:

„Stoj, ne koraka. Ustrelim!“

Spačen smeh mu je legel na obraz:

„Ustrelila me bo.“